MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF

Seduta tad-29 ta' Settembru, 2011

Citazzjoni Numru. 474/2009

GARDEN OF EDEN GARAGE LIMITED

vs

AWTORITA' DWAR IT-TRASPORT TA' MALTA u b'degriet tat-8 ta' Jannar, 2010, l-Awtorita' għat-Trasport f'Malta assumiet l-atti tal-kawża

Il-Qorti:

Reġgħet rat ir-Rikors Maħluf imressaq fit-18 ta' Mejju, 2009, li bih u għar-raġunijiet hemm imfissra, l-kumpannija attriċi talbet li din il-Qorti (a) issib li l-inerzja murija mill-Awtorita' mħarrka dwar it-talbiet tal-istess kumpannija attriċi għall-ħruġ tal-liċenzi tat-tmien vetturi tagħha tal-għamla *open top double-deckers* għandha titqies bħala rifjut għal tali talbiet, għall-finijiet tal-artikolu 469A tal-Kap

12 tal-Liġijiet ta’ Malta; (b) issib li dak ir-rfjut huwa wieħed null, ma jiswiex u bla effett fil-liġi, għall-finijiet tal-artikolu 469A(1)(a) u/jew (1)(b)(iii) u/jew (1)(b)(iv) tal-Kap 12 imsemmi; (ċ) tordnalha biex tibda jew tissokta tipproċessa t-talbiet tagħha minnufih u tgħaddi biex twettaq l-għamil amministrattiv mitlub mill-kumpannija attriċi, fiż-żmien qasir u perentorju li l-Qorti jogħġobha tiffissa; (d) issib li l-Awtorita’ mħarrka mxiet b’ħażen jew b’mod mhux raġonevoli fil-konfront tagħha u għaldaqstant taħti lejha għad-danni mġarrba mill-istess kumpannija attriċi minħabba l-għamil amministrattiv impunjat; (e) tillikwida, jekk meħtieġ bil-ħidma ta’ periti mqabbdin mill-Qorti, d-danni mġarrbin minnha minħabba l-imġiba tal-Awtorita’ mħarrka; u (f) tikkundanna lill-Awtorita’ mħarrka tħallasha d-danni hekk likwidati, u dan taħt kull provvediment jew dikjarazzjoni oħra li l-Qorti jkun jidhrilha meħtieġa u f’waqtha. Talbet ukoll l-ispejjeż;

Rat it-Tweġiba mressqa mill-Awtorita’ mħarrka fit-22 ta’ Ġunju, 2009, li biha laqgħet għall-azzjoni attriċi billi, fl-ewwel lok, qalet li l-azzjoni ma setgħetx issir għaliex il-kumpannija attriċi kellha rimedju ieħor taħt l-artikolu 31 tal-Kapitolu 332 tal-Liġijiet ta’ Malta. Fil-mertu, laqgħet billi ċaħdet li hija b’xi mod naqset milli twettaq dmirha jew li dak li għamlet ma jiswiex. Hija saħqet li qiegħda tipproċessa t-talbiet tal-kumpannija attriċi u għalhekk it-tielet talba attriċi m’għadx hemm bżonnha. Tgħid li għarrfet lill-kumpannija attriċi li tista’ tinħareġ liċenza għal kull waħda mill-vetturi tagħha jekk kemm-il darba jitħarsu r-Regolamenti tal-2009 dwar is-Servizzi ta’ Ġarr ta’ Passiġġieri (Avviż Legali 149 tal-2009). L-Awtorita’ mħarrka żżid tgħid li ma mxiet bl-ebda ħażen mal-kumpannija attriċi, li għandha d-dmir li turi bi provi li tassew kien hemm din il-mala fidi, u li minħabba fiha tassew iġġarrbu d-danni minnha reklamati u li l-kumpannija attriċi għamlet minn kollox biex tnaqqashom;

Rat id-degriet tagħha tat-30 ta’ Ġunju, 2009, li bih ordnat li qabel kull ħaġ’oħra ssir it-trattazzjoni tal-ewwel eċċezzjoni preliminari;

Rat is-sentenza preliminari tagħha tad-29 ta' Ottubru, 2009[1], li biha u għar-raġunijiet hemm imsemmija, ċaħdet l-ewwel eċċezzjoni tal-Awtorita' mħarrka;

Rat id-degriet tagħha tal-5 ta' Frar, 2010[2], li bih u fuq talba magħmula mill-kumpannija attriċi b'rikors tagħha tat-28 ta' Jannar, 2010, ordnat li għalissa ssir it-trattazzjoni u tingħata sentenza limitatament għall-ewwel tliet talbiet attriċi;

Semgħet ix-xhieda mressqa mill-partijiet, magħduda dik bil-mezz tal-affidavit;

Rat id-degriet tagħha tal-11 ta' Jannar, 2011, li bih iddikjarat magħluq l-istadju tal-ġbir tal-provi dwar l-ewwel tliet talbiet attriċi u l-eċċezzjonijiet fil-mertu għalihom, u tat lill-partijiet żmien biex iressqu s-sottomissjonijiet tagħhom dwar l-istess bil-miktub;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-kumpannija attriċi fit-2 ta' Frar, 2011[3];

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-Awtorita' mħarrka fit-2 ta' Marzu, 2011[4], bi tweġiba għal dik tal-kumpannija attriċi;

Semgħet is-sottomissjonijiet ulterjuri tal-avukati tal-partijiet dwar l-ewwel tliet talbiet attriċi;

Rat id-degriet tagħha tal-24 ta' Marzu, 2011[5], li bih irriżervat li tipprovdi dwar it-talba mressqa mill-kumpannija attriċi f'rikors tagħha tat-2 ta' Marzu, 2010, wara li tisma' x'għandha xi tgħid l-Awtorita' imħarrka għat-talba attriċi, biex il-Qorti tordna l-eżekuzzjoni provviżorja tas-sentenza għall-finijiet tal-artikolu 266 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta, f'każ li t-talbiet attriċi jew liema minnhom jintlaqgħu;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

---

[1] Paġġ. 38 sa 46 tal-proċess
[2] Paġ. 197 tal-proċess
[3] Paġġ. 404 sa 420 tal-proċess
[4] Paġġ. 421 sa 442 tal-proċess
[5] Paġ. 443 tal-proċess

Rat id-degriet tagħha tal-24 ta' Marzu, 2011, li bih ħalliet il-kawża għas-sentenza dwar l-ewwel tliet talbiet attriċi u l-eċċezzjonijiet dwarhom fil-mertu;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni għal stħarriġ ġudizzjarju ta' għamil amministrattiv. Il-kumpannija attriċi (aktar 'il quddiem imsejħa "GOE") ressqet talba mal-Awtorita' mħarrka sabiex jinħarġulha liċenzi dwar tmien (8) vetturi tal-għamla *open top double-deckers* li hija ġabet f'Malta minn barra sabiex ikunu jistgħu jintużaw għall-ġarr ta' persuni f'ġiti turistiċi madwar Malta. Hija tgħid li l-Awtorita' mħarrka tnikkret biex tqis jekk kellhiex tilqa' t-talbiet tagħha, u għalhekk trid li l-Qorti ssib li dan it-tnikkir ifisser rifjut tat-talba u li dan sar bi ħsieb biex il-liċenzi ma jinħarġux. Trid ukoll li l-Qorti ssib li dak ir-rifjut jikser id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 469A(1)(a) u/jew (1)(b)(iii) u/jew (1)(b)(iv) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta, u biex tordna lill-Awtorita' mħarrka tibda jew tissokta tipproċessa t-talba tagħha bla dewmien u fiż-żmien qasir u perentorju li l-Qorti jogħġobha tordna. Ladarba li, minħabba f'hekk, GOE ġarrbet danni, trid li l-Qorti ssib li kien dak in-nuqqas ta' deċiżjoni tal-Awtorita' (li sar b'mala fidi jew b'mod mhux raġonevoli) li ħalaq dawn id-danni u għalhekk l-Awtorita' għandha tagħmel tajjeb għalihom;

Illi għal din l-azzjoni l-Awtorita' mħarrka laqgħet, fost l-oħrajn, bl-eċċezzjoni preliminari li l-azzjoni ma setgħetx issir għaliex il-mod ta' kontestazzjoni jew il-ksib ta' rimedju li GOE kellha kontra dak l-għamil setgħet kisbitu mod ieħor kif tipprovdi l-liġi speċjali. Fil-mertu, l-Awtorita mħarrka (aktar 'il quddiem imsejħa "TM") laqgħet billi qalet li la kien hemm tnikkir u lanqas rifjut tat-talba magħmula minn GOE. F'kull każ, tgħid li t-tielet talba attriċi saret għal xejn għaliex hija għadha qiegħeda tikkunsidra t-talba ta' GOE u diġa' għarrfitha li l-vetturi jistgħu jingħataw il-liċenza sakemm ikunu joqogħdu għal dak mitlub mir-Regolamenti tal-2009 dwar is-Servizz ta' Ġarr ta'

Passiġġieri (Avviż Legali 149 tal-2009). Ċaħdet li hija mxiet b'xi mod b'mala fide jew b'irresponsabbilta' fil-konfront ta' GOE u żiedet tgħid li, f'kull każ, GOE trid tipprova (i) li TM imxiet magħha b'mala fidi, (ii) trid tipprova d-danni li tallega li ġarrbet, trid tipprova (iii) li l-imsemmija danni huma l-effett dirett tal-imġiba ta' TM, u trid tipprova (iv) li hija għamlet minn kollox biex tnaqqas dawk id-danni;

Illi b'sentenza mogħtija fid-29 ta' Ottubru, 2009, il-Qorti ma laqgħetx l-imsemmija eċċezzjoni preliminari proċedurali;

Illi din is-sentenza qiegħda tingħata dwar is-siwi tal-ewwel tliet talbiet attriċi u dwar l-eċċezzjonijiet fil-mertu li tqajmu dwarhom;

Illi mill-atti tal-kawża jirriżulta li fis-17 ta' Ottubru, 2008[6], Alfred Spiteri f'isem GOE talab lil TM biex tawtoriżżah iġib f'Malta sitt (6) *open top double-decker buses* biex jintużaw għall-ġiti turistiċi. B'ittra oħra mibgħuta għaxart ijiem wara mill-avukat ta' GOE[7], hija ċċarat li t-talba kienet qiegħda ssir għal tmien (8) vetturi u mhux għal sitta, u li dawn kellhom ikunu l-istess bħal vetturi oħrajn bħalhom imħaddmin minn kumpannija oħra fl-istess qasam;

Illi b'deċiżjoni mogħtija fil-15 ta' Ottubru, 2008[8], il-Kummissjoni għall-Kummerċ Ġust kienet qatgħetha li tliet (3) vetturi tal-għamla *open-top double-deckers* li GOE kienet ġabet f'Malta fi żmien qabel kellhom jingħataw liċenza minn TM. Dawn kienu vetturi li GOE kienet ilha żmien li daħħlet f'Malta u kienu differenti minn dawk li għalihom ressqet l-applikazzjoni għall-ħruġ tal-liċenza mertu ta' din il-kawża. Kemm il-Ministeru[9] u kif ukoll TM[10] urew li kienu joqogħdu għal dik id-deċiżjoni. TM kienet ħarġet il-liċenza għal dawk it-tliet vetturi f'Novembru u fil-bidu ta' Diċembru tal-2008[11];

[6] Dok "ADT2", f'paġ. 16 tal-proċess
[7] Dok "ADT3", f'paġ. 17 tal-proċess
[8] Rik. 6/06 fl-ismijiet *Marianna Spiteri et vs Awtorita' dwar it-Trasport ta' Malta*, f'paġġ. 301 – 317 tal-proċess
[9] Dok "AS5" f'paġġ. 56 – 7 tal-proċess
[10] Dok "AS10", f'paġġ. 75 – 6 tal-proċess
[11] Xhieda ta' Maria Grazia Vella 28.1.2010, f'paġ. 173 tal-proċess

Illi bejn l-10 u l-11 ta' Novembru, 2008, GOE xtrat fir-Renju Unit it-tmien (8) vetturi li kienet talbet il-liċenza dwarhom[12]. Sa nofs dak ix-xahar GOE ġabet f'Malta erbgħa (4) minnhom[13] bil-baħar u sdoganathom[14]. Jumejn wara, GOE fetħet il-proċedura ma' TM biex tilliċenzjahomlha għal fuq it-triq[15] u biex isirulhom l-ispezzjonijiet meħtieġa. Min-naħa tagħha, GOE ħadet il-vetturi għall-ispezzjoni tal-VRT u ma nstab l-ebda ntopp fihom;

Illi f'Diċembru tal-2008, il-Ministru ta direttiva lill-Awtorita' mħarrka biex ma toħroġx il-liċenza mitluba[16] sakemm titfassal politika dwar dan il-qasam sal-ewwel kwart ta' s-sena ta' wara (2009). Dwar dan, ħarġet stqarrija fis-sit elettroniku tal-Ministeru[17]. L-Awtorita' mħarrka għarrfet lil uffiċjali ta' GOE bil-fomm dwar din id-direttiva;

Illi b'ittra li ġġib id-data tal-4 ta' Diċembru, 2008[18], TM bagħtet tgħarraf lil GOE li l-appuntament li kien ingħatalha għall-ispezzjoni tal-ewwel żewġ vetturi li waslu f'Malta kien qiegħed jitħalla għal data oħra sakemm tkun finalizzata l-politika u speċifikazzjonijiet ġodda tagħha dwar l-*open-top buses*;

Illi f'Jannar tal-2009, GOE ġabet f'Malta l-erba' (4) *open-top buses* l-oħrajn mixtrija mir-Renju Unit[19], u li waslu f'Malta bil-baħar fil-15 ta' dak ix-xahar u wkoll ġew sdoganati[20]. Ħamest ijiem wara, GOE ressqet talba ma' TM biex jinbeda l-proċess għal-liċenzjar u l-eżamijiet tal-imsemmija vetturi[21]. Għal dawn ukoll, GOE għamlet it-testijiet tal-VRT u ma nstab xejn ħażin fihom;

Illi f'Marzu tal-2009[22] GOE bagħtet *memorandum* lill-Uffiċċju tal-Kompetizzjoni Ġusta biex tilminta miegħu dwar iż-żamma tal-proċess min-naħa ta' TM għall-ħruġ tal-

---

[12] Dokti "AS32A" u "AS33A", f'paġġ. 224 – 5 tal-proċess
[13] Dokti "AS5A", "AS5B", "AS5F" u "AS5Ġ", f'paġġ. 58 – 9 u 63 – 4 tal-proċess
[14] Dokti "AS6" u "AS7", f'paġġ. 66 – 7 tal-proċess
[15] Dokti "AS7A" sa "AS7E", f'paġġ. 68 sa 72 tal-proċess
[16] Xhieda ta' Vincent Micallef Pule' 23.7.2009, f'paġ. 27 tal-proċess
[17] Dok "AS31", f'paġ. 153 tal-proċess
[18] Dok "AS19" , f'paġ. 141 tal-proċess
[19] Dokti "AS5Ċ", "AS5D", "AS5E" u "AS5Ħ", f'paġġ. 60 – 2 u 65 tal-proċess
[20] Dok "AS20", f'paġ. 142 tal-proċess
[21] Dokti "AS21" sa "AS29", f'paġġ, 143 sa 151 tal-proċess
[22] Dok "AS32", f'paġġ. 154 – 6 tal-proċess

liċenzi tat-tmien vetturi li hija kienet xtrat minn barra u biex titolbu jistħarreġ l-ilment tagħha, fid-dawl tad-deċiżjoni li l-Kummissjoni kienet ħadet f'Ottubru ta' qabel dwar il-vetturi l-oħra ta' GOE. B'deċiżjoni mogħtija fis-27 ta' April, 2009[23], id-Direttur għall-imsemmi Uffiċċju sabet li GOE kellha raġun tilminta mid-dewmien u sabet ukoll li seħħ ksur kemm tal-artikolu 9 tal-Kapitolu 379 tal-Liġijiet ta' Malta u kif ukoll tad-deċiżjoni li l-Kummissjoni nnifisha kienet tat f'Ottubru tal-2008, u ordnat lil TM biex tieqaf milli tkompli tipposponi aktar il-proċess tal-approvazzjoni tal-liċenzi mitluba minn GOE;

Illi, sadattant, fl-24 ta' April, 2009[24], il-kumpannija Supreme Travel Limited kienet talbet il-ħruġ ta' Mandat ta' Inibizzjoni[25] kontra TM biex ma tipproċessa l-ebda talba għall-ħruġ ta' liċenza għal *open top buses* li ma tissoddisfax l-istess rekwiżiti imposti fuqha meta hija irreġistrat u kisbet liċenza għal vetturi simili fil-każ tagħha. B'degriet tat-30 ta' April, 2009, it-talba ntlaqgħet b'mod provviżorju, iżda Supreme Travel ċediet it-talba tagħha fit-28 ta' Mejju, 2009, qabel ma ngħata d-degriet definittiv u wara li TM kienet iddikjarat li kull talba kienet sejra tipproċessaha skond il-ħtiġijiet tal-Avviż Legali li sadattant kien daħal fis-seħħ;

Illi għalkemm jidher li TM kienet talbet lill-Kummissjoni biex tistħarreġ l-imsemmija Deċiżjoni tad-Direttur tal-Uffiċċju[26], it-talba tagħha rtiratha f'Ġunju[27];

Illi sadattant din il-kawża nfetħet fit-18 ta' Mejju, 2009. L-għada nħarġu Regolamenti dwar is-Servizz ta' Ġarr tal-Passiġġieri[28] fil-Gażżetta tal-Gvern (suppliment fil-ħarġa 18,425). Fit-8 ta' Ġunju, 2009[29], l-Awtorita' mħarrka bagħtet tgħarraf lil GOE li kienet lesta toħroġ il-liċenzi mitluba jekk kemm-il darba l-vetturi impurtati jkunu joqogħdu għal dak mitlub fir-Regolament 29 tal-imsemmija

---

[23] Dok "AS33", f'paġġ. 157 sa 160 tal-proċess
[24] Dok "KBĊ", f'paġġ. 333 sa 343 tal-proċess
[25] Rik. 704/09
[26] Dok "KBB", f'paġ. 331 tal-proċess
[27] Deċiżjoni KUmm. Kumm. Ġust 15.6.2009, f'paġġ. 161 – 2 tal-proċess
[28] Avviż Legali 149 tal-2009 (partijiet minnha daħlu fis-seħħ fid-19 ta' Mejju, 2009, filwaqt li partijiet oħrajn minnha daħlu fis-seħħ fid-19 ta' Novembru, 2009)
[29] Dok "ADT1", f'paġ. 15 tal-proċess

Regolamenti. Fit-28 ta' Settembru, 2009[30], TM bagħtet tgħarraf lil GOE li ma kinitx sejra tilqa' l-applikazzjoni għall-ħruġ ta' liċenza għal sitta (6) mit-tmien vetturi li kienet ġabet f'Malta, għaliex id-data tal-manufattura tagħhom ma kinitx taqbel ma' dak li jrid ir-regolament 28(2) tal-imsemmija Regolamenti;

Illi bħala konsiderazzjonijiet ta' dritt, din il-Qorti trid timxi ma' dak mitlub minn GOE fid-dawl tal-eċċezzjonijiet li TM qajmet kontra dawk it-talbiet li din is-sentenza sejra tistħarreġ. Kif ingħad qabel, din is-sentenza qiegħda tqis biss l-ewwel tliet talbiet attriċi u l-eċċezzjonijiet għalihom;

Illi **għal dak li jirrigwarda l-ewwel talba attriċi** jingħad li GOE qiegħda titlob dikjarazzjoni li n-nuqqas ta' approvazzjoni min-naħa ta' TM għal-liċenzi mitluba (hija ssejħilha "inerzja") tissarraf f'rifjut tal-istess talbiet għall-finijiet tat-tifsira ta' "għamil amministrattiv" kif tinsab fl-artikolu 469A(2) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta. TM tiċħad li hija tnikkret jew li mxiet bil-lajma dwar it-talba ta' GOE: tiċħad b'qawwa akbar li hija irrifjutatilha dik it-talba;

Illi biex għamil amministrattiv ikun jista' jiġi mistħarreġ minn Qorti, irid ikun jirrigwarda att li jikkostitwixxi deċiżjoni minn awtorita' pubblika[31]. L-att deċiżjonali jista' jkun wieħed fejn tittieħed deċiżjoni li tilqa' talba, daqskemm jista' jkun wieħed fejn it-talba ma tintlaqax[32]. Ir-rifjut ta' talba jitqies li jkun seħħ mhux biss meta t-talba tkun miċħuda espressament imma wkoll fejn tibqa' ma titteħidx deċiżjoni fi żmien xahrejn (jew xi żmien ieħor differenti li xi liġi partikolari tista' tistabilixxi) mill-wasla għand l-awtorita' pubblika li tkun ta' talba bil-miktub minn persuna li tkun trid deċiżjoni għal daqshekk. Fil-każ li għandna quddiemna, TM kienet żammet lura milli tiddeċiedi dwar it-talba ta' GOE fi żmien xahrejn minn dak inhar li kienet saritilha talba bil-miktub. Dan in-nuqqas baqa' jiġri, għal raġuni jew oħra, għal żmien ta' aktar minn xahrejn. Għalhekk, il-qagħda li sabet ma' wiċċha GOE kienet

---

[30] Dok "AS36", f'paġ. 228 tal-proċess
[31] App. Ċiv. **5.10.1998** fil-kawża fl-ismijiet ***J. Galea vs Kmandant tat-Task Force et*** (Kollez. Vol: **LXXXII.ii.541**)
[32] Ara t-tifsira ta' "*għemil amministrattiv*" fl-art. 469A (2) tal-Kap 12

waħda ta' rifjut għall-finijiet tat-tifsira ta' "għamil amministrattiv";

Illi fid-dawl ta' dawn il-kunsiderazzjonijiet, il-Qorti sejra tilqa' l-ewwel talba attriċi u twarrab it-tieni eċċezzjoni ta' TM safejn tirrigwarda din it-talba;

Illi l-Qorti issa sejra tqis **it-tieni talba attriċi** dwar is-siwi tal-imsemmi rifjut tat-talba attriċi. GOE tibni dik it-talba fuq il-kawżali li dak ir-rifjut jikser il-Kostituzzjoni u li huwa *ultra vires*. Dwar l-ewwel kawżali (l-artikolu 469A(1)(a) tal-Kap 12) din il-Qorti tgħid li GOE ma wriet bl-ebda mod kif l-imġiba ta' TM kisret il-Kostituzzjoni. Tinnota wkoll li, fl-ebda waqt matul is-sottomissjonijiet elaborati u estensivi tagħha, GOE lanqas biss reġgħet semmiet din il-kawżali. Għalhekk, sejra tilqa' s-sottomissjoni ta' TM[33] biex issib li din il-kawżali m'hijiex pruvata;

Illi, dwar il-kawżali l-oħra, mill-kliem tal-artikolu 469A tal-Kap 12, joħroġ li l-liġi tqis erba' ċirkostanzi fejn awtorita' pubblika titqies li jaqbżet is-setgħat tagħha taħt din id-dispożizzjoni. GOE issemmi ż-żewġ ċirkostanzi maħsuba fl-artikolu 469A(1)(b)(iii) – "meta l-egħmil amministrattiv jikkostitwixxi abbuż tas-setgħa ta' l-awtorita' pubblika billi dan isir għal għanijiet mhux xierqa jew jissejjes fuq konsiderazzjonijiet mhux rilevanti; u fl-artikolu 469A(1)(b)(iv) – "meta l-egħmil amministrattiv ikun imur mod ieħor kontra l-liġi";

Illi GOE tidentifika dan il-ksur fil-fatt li (i) TM għażlet li ma tipproċessax it-talba tagħha "b'konsegwenza ta' direttiva mogħtija lilha mill-Ministeru responsabbli". Tqis li dik l-imġiba (ii) tmur kontra l-prinċipji ta' amministrazzjoni pubblika xierqa kif stabilita fid-dritt pubbliku (amministrattiv) ingliż li għandu jitqies li jgħodd għal Malta wkoll. Tisħaq li (iii) direttivi ministerjali ma jistgħux ikunu għal każijiet speċifiċi u/jew li jiksru xi dispożizzjoni ta' liġi li tkun fis-seħħ. Fl-aħħarnett, tgħid (iv) li f'kull każ hija kellha l-aspettativa leġittima li t-talba tagħha għall-ħruġ ta'

[33] Paġ. 432 tal-proċess

liċenza dwar il-vetturi li ġabet hawn Malta tintlaqa' ladarba ntlaqgħet talba mingħand ħaddieħor ukoll;

Illi l-Qorti ma tistax ma tinnotax li TM kienet "baxxiet rasha" għad-deċiżjoni tal-Kummissjoni għall-Kummerċ Ġust li kienet ingħatat f'Ottubru tal-2008 dwar it-tliet vetturi li GOE kienet daħħlet f'Malta mal-ħmistax-il sena qabel. Tinnota wkoll li l-Ministeru ħareġ stqarrija għall-istampa biex juru l-qbil mal-imsemmija deċiżjoni u li dan il-qbil kien jimxi id f'id mal-fehma tal-Gvern li jiftaħ is-suq u jneħħi kull sura ta' monopolju fil-qasam tat-trasport pubbliku[34]. Bl-istess mod, tinnota li, sa dak inhar li GOE ġabet it-tmien vetturi l-oħrajn minn barra, TM tgħid li ma kienx għad għandha politika (*policy*) partikolari dwar l-*open-top double-decker buses*. Kemm hu hekk, TM tgħid li meta nħarġet il-liċenza favur GOE dwar it-tliet vetturi li dwarhom kienet ingħatat id-deċiżjoni tal-Kummissjoni f'Ottubru, bħala kundizzjonijiet tal-istess liċenza kienet inqdiet b'kundizzjonijiet li kienu ngħataw lil operatur ieħor ta' vetturi bħal dawn xi żmien qabel[35];

Illi TM tissottometti[36] li, qabel ma daħal fis-seħħ l-Avviż Legali 149 tal-2009, is-suq għall-*open-top buses* kien wieħed limitat u jaħdem fl-ambitu ta' suq magħluq. Minħabba f'hekk, tgħid li ma kellhiex fuqiex timxi biex tipproċessa t-talba ta' GOE ladarba l-istess kumpannija attriċi ma kenitx ressqet l-offerta tagħha fis-sejħa għall-offerti (*tender*) li kienet inħarġet qabel u li minnha kienet ibbenefikat kumpannija oħra. Hija tisħaq ukoll li s-suq kien liberalizzat tassew biss malli daħal fis-seħħ l-Avviż Legali msemmi. Minbarra dan, issemmi l-fatt li f'Ottubru 2008, GOE kienet talbet li TM tawtorizzaha biex iġġib f'Malta sitt vetturi (li mbagħad, wara ftit jiem, żdiedu għal tmienja) u b'dan hija tifhem li GOE kienet taf li sa dak iż-żmien is-suq kien għadu wieħed magħluq. Ladarba TM ma kinitx formalment awtorizzat (u lanqas formalment ċaħdet it-talba) lil GOE biex timporta l-imsemmija vetturi, jiġi li GOE ġabithom b'riskju tagħha u ma kellha l-ebda

[34] Xhieda ta' Emanuel Delia 11.1.2011, f'paġġ. 396 – 7 tal-proċess
[35] Xhieda ta' Vincent Micallef Pule' 28.1.2010, f'paġ. 182 tal-proċess
[36] Paġġ. 423 – 7 tal-proċess

jedd tippretendi li tinħarġilha l-liċenza għall-imsemmija vetturi;

Illi, minkejja dan kollu, l-Qorti tqis li l-imsemmija deċiżjoni tal-Kummissjoni kienet stabiliet linji-gwida mandatorji li fuqhom TM kellha timxi fil-ħruġ tal-permessi mitluba, ma' liema linji l-Ministeru saħansitra kien wera qbil u approvazzjoni[37]. Għalhekk, jekk kemm-il darba kien minnu li TM ma kellha sa dak iż-żmien l-ebda politika speċifika għall-ħruġ u għoti ta' liċenza għal vetturi bħal dawn, jiġi li hija messha mxiet fuq id-deċiżjoni tal-Kummissjoni u wkoll fuq il-"preċedent" tal-kundizzjonijiet li kienu ngħataw lil operatur/i oħra awtorizzati li diġa' kienu qegħdin jaħdmu f'dak il-qasam. Din il-fehma kienet tennietha wkoll id-Direttur tal-Uffiċċju tal-Kompetizzjoni Ġusta f'April tal-2009 (meta kien diġa' nqala' t-tilwim bejn GOE u TM u qabel ma nfetħet din il-kawża), iżda TM baqgħet tistenna lill-Gvern biex jippubblika l-politika l-ġdida dwar dawk il-vetturi fis-sura ta' Avviż Legali. Il-Qorti ma tistax taqbel ma' din il-linja ta' mġiba u wisq anqas mar-'raġuni' miġjuba mit-tmexxija ta' TM fis-sens li GOE ġabet it-tmien vetturi b'riskju tagħha u li kull każ jitqies mill-istess Awtorita' individwalment[38];

Illi f'dan ir-rigward, l-għaref difensur ta' TM, waqt it-trattazzjoni tagħha bil-fomm fl-għeluq tal-kawża kienet qalet li, fiż-żmien rilevanti, TM kellha l-prassi li kull min kien fi ħsiebu jdaħħal f'Malta vettura tal-għamla bħal dawk li riedet iġġib f'Malta GOE, kien ried jikseb il-permess preventiv tal-istess Awtorita' u li kien f'dan il-kuntest li l-importatur kien ikun qiegħed jimporta vettura b'riskju għalih. Issa mill-provi ħareġ ċar li GOE kienet ressqet talba bil-miktub f'Ottubru tal-2008 biex iġġib f'Malta, l-ewwel sitta, u mbagħad żiedet żewġ vetturi oħra. Iżda mill-istess provi ħareġ ukoll li TM qatt ma weġbitha bil-miktub, la bi qbil u lanqas b'ċaħda. Għalhekk il-Qorti ma tifhimx x'għamla ta' prassi riedet timxi biha TM, dik li tistenna li ssirilha talba bil-miktub minn applikant biex

---

[37] Dok "AS5", f'paġġ. 56 – 7 tal-proċess
[38] Xhieda ta' Vincent Micallef Pule' 28.1.2010 u 11.1.2011, f'paġġ. 189 – 191 u 382 tal-proċess

imbagħad tibqa' ma tweġibhiex, meta taf li talba bħal dik tinvolvi lill-applikant f'investiment mhux żgħir;

Illi l-Qorti tifhem li TM għandha diskrezzjoni u setgħa bil-liġi li tqis it-talbiet li jsirulha għall-ħruġ ta' liċenzi, iżda dan qajla jista' jissarraf f'diskrezzjoni wiesgħa b'mod li t-talba titqies minn skond min tkun saret u mhux strettament fuq il-linji gwida li jkunu fis-seħħ sa dak iż-żmien. Ukoll kieku kollox ikun sar sewwa u bl-akbar reqqa u skrutinju, mġiba bħal din tagħti lok għal suspetti li t-talba għall-ħruġ ta' liċenza tkun saret fuq merti individwali tal-applikant li jkun (trattament *ad personam*) u mhux fuq politika li titħaddem l-istess għal kulħadd. Dan joħloq periklu u inċertezza fejn m'hemmx lokhom. TM ma wrietx lill-Qorti b'raġuni tajba għaliex, imqar fil-każ tal-vetturi li GOE daħħlet f'Malta sa qabel l-4 ta' Diċembru, 2008, ma mexxietx it-talba għall-ħruġ tal-liċenza fuq is-saħħa tal-linji-gwida tad-deċiżjoni tal-Kummissjoni jekk mhux ukoll fuq il-kundizzjonijiet ta' liċenzi li hija kienet ħarġet lil ħaddieħor. Ma wrietx x'kellha differenti t-talba ta' GOE minn dawk ta' operaturi oħrajn li kienu diġa' qegħdin jaħdmu fil-qasam ma' Malta kollha jew għaliex, jekk GOE ma kinitx konformi mal-politika kurrenti, ma ċaħditilhiex mill-ewwel it-talba tagħha fuq daqshekk;

Illi minn kif ġraw l-affarijiet, minflok għażlet xi waħda minn dawn it-toroq, TM qagħdet tistenna li l-Gvern ifassal politika ġdida għat-trasport pubbliku billi ħalliet lil GOE "fil-limbu", u mbagħad, meta ħareġ l-Avviż Legali bl-imsemmija politika, ħareġ li l-vetturi li GOE ġabet f'Malta ma kinux jingħataw liċenza jekk kemm-il darba dwar kull waħda mill-vetturi ma jitħallasx id-dritt mitlub fil-liġi taħt l-imsemmi Avviż Legali u, f'kull każ, ġew ma jaqblux mal-kriterji l-ġodda li daħlu fis-seħħ bl-imsemmi Avviż Legali[39]. Hawnhekk, il-Qorti tirrileva li meta daħlu fis-seħħ l-imsemmija Regolamenti, ma kellhom l-ebda dispożizzjoni li tgħid li dawn kienu jgħoddu minn xi data **qabel** ma dehru fil-Gazzetta tal-Gvern (jiġifieri nhar id-19 ta' Mejju, 2009); iżda, għall-kuntrarju, għandhom klawsola li tgħid[40] li, dwar Parti III (Permessi tax-Xufier), dawk id-

[39] Regg. 28(2)(b) u 29(1)(a) tal-A.L. 149/2009
[40] Reg. 1(2)

dispożizzjonijiet kellhom jidħlu fis-seħħ sitt xhur **wara** l-pubblikazzjoni msemmija;

Illi l-Qorti tinnota wkoll li din l-imġiba tistona mhux ftit meta mkejla mal-imġiba ta' TM innifisha. Dan jingħad, fl-ewwel lok, għaliex, fil-5 ta' Novembru, 2008[41], TM kienet fissret lil GOE x'kellhom ikunu l-kundizzjonijiet li riedu jitħarsu biex il-vetturi tagħha tinħarġilhom liċenza. F'dik l-ittra, jissemma saħansitra Avviż Legali partikolari[42] li miegħu dawk it-tliet vetturi kellhom ikunu jaqblu. Minbarra dan, meta f'April tal-2009, l-Uffiċċju tal-Kompetizzjoni Ġusta kien ta d-deċiżjoni tiegħu fuq l-ilment ta' GOE sewwasew dwar it-tnikkir ta' TM biex tipproċessa t-talba għall-ħruġ ta' liċenza għat-tmien vetturi li kienet ġabet f'Malta matul Novembru tal-2008 u Jannar tal-2009, l-istess Uffiċċju kien wera lil TM liema kellha tkun il-liġi li kellha tirregola talba bħal dik – Avviż Legali 476/04[43] – u x'kienu l-kriterji li kellha tqis meta tikkunsidra dawk it-talbiet, u li ma kienx biżżejjed li TM "tiffriża" l-proċess għar-raġuni waħedha li l-Gvern kien sadattant ħareġ abbozz ta' r-regolamenti li 'l quddiem setgħu jidħlu fis-seħħ[44]. B'danakollu, TM baqgħet tagħmel ta' rasha. Fit-tieni lok, l-imġiba ta' TM ukoll ma tinftihemx meta, f'Jannar tal-2009 (jiġifieri aktar minn xahar wara li bagħtet ittra fl-4 ta' Diċembru ta' qabel li kienet ser tissospendi l-proċess ta' ħruġ ta' liċenzi ta' *open-top buses* sakemm toħroġ politika ġdida), TM xorta waħda laqgħet il-ħlas tal-applikazzjoni għall-ħruġ ta' liċenza fir-rigward tat-tieni erba' vetturi li GOE kienet niżżlet f'Malta dak ix-xahar, imqar jekk fuq insistenza tal-istess GOE[45]. F'dan ir-rigward, il-Qorti m'hi sejra ssemmi xejn dwar x'ġara fiż-żmien li kienet miexja l-kawża għaliex ma setax kien ir-raġuni li wasslet biex tinfetaħ il-kawża, għalkemm tista' tixħet dawl fuq l-imġiba ta' TM fil-konfront ta' GOE, liema mġiba ma kinitx 'il bogħod ħafna minn trattament li jumilja 'l-kumpannija attriċi jew lir-rappreżentanti tagħha[46];

---

[41] Dok "AS10", f'paġġ. 75 – 6 tal-proċess
[42] A.L. 162/2003 dwar Piżijiet, Dimensjonijiet u Tagħmir tal-Vetturi bil-Mutur (L.S. 65.21) li sal-lum ghadhom fis-seħħ
[43] L.S. 65.20
[44] Ara paġ. 159 tal-proċess
[45] Xhieda ta' Maria Grazia Vella 1.12.2010 u ta' Vincent Micallef Pule' 11.1.2011, f'paġġ. 363 – 4 u 385 tal-proċess
[46] Xhieda ta' Alfred Spiteri 18.6.2010, f'paġġ. 285 – 9 tal-proċess

Illi f'dan ir-rigward il-Qorti tqis li meta awtorita' pubblika tissejjaħ biex tqis talba għall-ħruġ ta' xi liċenza li l-liġi tawtorizżaha li toħroġ, hija trid timxi b'għaqal u bla tnikkir fil-qafas tal-liġi kif tkun fis-seħħ dak iż-żmien jew ta' xi deċiżjonijiet ta' xi korp ogħla minnha dwar kif għandha timxi. B'mod partikolari, m'għandhiex iżżomm milli toħroġ permess bis-saħħa ta' xi regolamenti li jinħarġu wara, jekk kemm-il darba meta tressqet it-talba għall-ħruġ tal-liċenza ma kien hemm xejn li jmur kontra l-liġi u l-politika mħaddma dak iż-żmien[47];

Illi TM tiġġustifika l-imġiba tagħha matul il-medda taż-żmien rilevanti billi ssemmi ċirkostanzi partikolari li żammewha milli tmexxi kif riedet GOE[48]. Hemm tliet ċirkostanzi ewlenin li jistgħu jissemmew: (i) l-ordni tal-Ministeru mogħti f'Diċembru tal-2008, biex TM twaqqaf il-proċess tal-konsiderazzjoni tat-talbiet għall-ħruġ tal-liċenza dwar vetturi bħal dawk ta' GOE sakemm titfassal il-politika l-ġdida fir-rigward; (ii) il-ħruġ ta' talba għall-Mandat ta' Inibizzjoni minn kompetitur ta' GOE biex TM titwaqqaf milli toħroġ liċenzi jekk mhux taħt ċerti kondizzjonijiet partikolari; u (iii) talba minn GOE innifisha biex TM ma tkomplix tikkunsidra li tiċħad it-talba ta' GOE[49];

Illi l-Qorti tibda bl-aħħar ċirkostanza. Din ma tistax titqies bħala raġuni tajba biex TM tiġġustifika l-imġiba tagħha. Dan jingħad b'mod partikolari għaliex tirreferi għal ċirkostanza li nqalgħet wara li kienet infetħet din il-kawża, u wara li TM kienet uriet li sejra tiċħad it-talba ta' GOE minħabba li l-vetturi ma kinux konformi mal-ħtiġijiet mitluba fl-Avviż Legali 149 tal-2009. Ladarba t-tħaddim jew le ta' dak l-Avviż Legali huwa l-qofol tal-kwestjoni kollha li l-Qorti għandha quddiemha, ma jista' jingħad bl-ebda mod li GOE kienet kompliċi mal-ilment tagħha stess meta talbet lil TM biex ma tkomplix bil-ħsieb tagħha tar-rifjut tat-talba għal liċenza sakemm din il-Qorti tfisser il-fehma tagħha dwar ir-reġim applikabbli dwar dik it-talba;

---

[47] P.A. TM **2.11.2006** fil-kawża fl-ismijiet ***Nażżareno Fenech vs Awtorita' dwar it-Trasport Pubbliku*** (mhix appellata)
[48] Paġġ. 428 – 9 tal-proċess
[49] Ara Dokti "AS36" u "AS37", f'paġġ. 228 sa 230 tal-proċess

Illi dwar iċ-ċirkostanza tat-talba għall-ħruġ ta' Mandat ta' Inibizzjoni, l-Qorti tqis li t-talba għall-ħruġ tal-Mandat saret fl-aħħar jiem ta' April, 2009, u l-istess TM kienet ikkontestat bil-qawwa l-ħtieġa tal-ħruġ ta' Mandat bħal dak. Għalkemm it-talba kienet intlaqgħet provviżorjament, xorta waħda qatt ma ntlaqgħet definittivament u għalhekk TM ma kellha l-ebda xkiel biex tkompli tmexxi 'l quddiem l-applikazzjoni ta' GOE wara ċ-ċessjoni. Minbarra dan, l-episodju tal-ħruġ tal-Mandat ġara fil-jiem kruċjali ta' qabel ma nfetħet il-kawża u qabel ma l-qagħda ssawret bil-ħruġ tal-Avviż Legali kontestat. Dan kien żmien tassew qasir biex TM tista' tistkenn warajh biex tiġġustifika għaliex ma setgħetx tagħmel f'dawk il-ftit jiem dak li setgħet għamlet tul ix-xhur ta' qabel;

Illi jifdal li l-Qorti tistħarreġ iċ-ċirkostanza tal-ordni ministerjali. Jidher li din kienet ir-raġuni vera u ewlenija għaliex TM issospendiet it-talba ta' GOE għall-ħruġ tal-liċenzi mitlubin dwar it-tmien *open-top double-deckers*[50]. Madankollu, TM tissottometti[51] li l-Qorti ma tistax tistħarreġ dik id-direttiva ladarba l-Ministru m'huwiex parti fil-kawża;

Illi l-Qorti m'hijiex fi ħsiebha tistħarreġ lil min mhux parti fil-kawża, iżda tqis li għandha s-setgħa u d-dmir li tistħarreġ lil TM u jekk kemm-il darba d-direttiva ministerjali li hija tgħid li kellha tabilfors tobdi u tħares kellux ikollha l-effett li tiġġustifika l-għamil tagħha;

Illi mil-liġi nnifisha[52], joħroġ ċar li TM m'għandhiex awtonomija sħiħa f'dak li tagħmel. B'mod ġenerali jingħad li l-istess Awtorita' trid toqgħod għall-amar u d-direzzjoni tal-Gvern tal-ġurnata u, partikolarment, tal-Ministru li taħt id-dikasteru tiegħu jaqgħu l-funzjonijiet tal-istess Awtorita'. Madankollu, b'daqshekk, ma jfissirx li dik ir-rabta li teżisti bejn l-imsemmi Ministru u TM tibdel b'mod determinanti l-

---

[50] Xhieda ta' Vincent Micallef Pule u Emanuel Delia 11.1.2011, f'paġġ. 391, 397 u 400 tal-proċess

[51] Paġ. 433 tal-proċess

[52] Dik fis-seħħ fiż-żmien rilevanti kienet l-Att IX tal-1989 dwar l-Awtorita' dwar it-Trasport ta' Malta (Kap 332), imħassar bl-Att XV tal-2009 dwar l-Awtorita' għat-Trasport f'Malta (Kap 499)

firxa ta' stħarriġ li din il-Qorti tista' tagħmel taħt proċedura bħal din tal-lum ta' stħarriġ ġudizzjarju, ladarba ma hemm l-ebda dubju li kemm TM u l-Ministru jaqgħu taħt it-tifsira ta' "awtorita' pubblika";

Illi minbarra l-konsiderazzjonijiet li l-Qorti għamlet aktar qabel dwar l-imġiba ta' TM u ċ-ċirkostanzi li kienu fis-seħħ f'dak iż-żmien, il-Qorti ttenni li, f'kull waqt rilevanti, kien hemm qafas ta' liġi li kien, b'mod jew ieħor, jirregola l-qasam partikolari tat-trasport li jolqot il-vetturi miġjuba f'Malta minn GOE. Ma kienx hemm baħħ li mbagħad sar dawl biss malli nħareġ l-Avviż Legali 149 tal-2009. Dan ifisser li, sakemm dawk id-dispożizzjonijiet legali (minkejja li setgħu kienu mifruxa fuq għadd ta' regolamenti taħt Atti differenti) ma kinux tħassru, kemm il-Ministru u kemm TM kellhom joqogħdu għalihom. Anqas u anqas setgħet TM tistkenn wara direttiva ministerjali li titkellem dwar politika li kienet għad trid titfassal[53]. Fil-fehma tal-Qorti, d-direttiva mogħtija mill-Ministru fl-4 ta' Diċembru, 2008, biex jitwaqqaf l-ipproċessar kollu ta' kull talba pendenti f'dak iż-żmien quddiem TM dwar vetturi bħal ta' GOE, ma kienet tista' sservi qatt biex tabroga liġi jew strument legali b'saħħa ta' liġi li kien fis-seħħ dak iż-żmien. Il-Qorti ma taf bl-ebda setgħa mogħtija lill-Eżekuttiv li, b'direttiva ministerjali, tissospendi l-effett ta' liġi fis-seħħ jekk ma tkunx direttiva fis-sura ta' liġi hija wkoll. Ma ngħad imkien li d-direttiva ta' l-4 ta' Diċembru, 2008, kienet qiegħda tabroga xi liġi jew strument b'saħħa ta' liġi;

Illi huwa sinjifikativ ħafna li, tul ix-xhieda tiegħu f'din il-kawża, r-rappreżentant tal-Ministeru għall-Infrastruttura, Trasport u Komunikazzjoni, Emanuel Delia, stqarr bla tlaqlieq li b'dik id-direttiva "issospendejna l-*policies*"[54] u mhux il-liġijiet fis-seħħ. Aktar qabel stqarr ukoll li b'dik id-direttiva ministerjali ta' Diċembru tal-2008 – li huwa jgħid li x'aktarx inkitbet minnu, bħalma minnu wkoll kienet inkitbet minn idejh l-istqarrija ministerjali għall-Istampa tas-16 ta' Ottubru, 2008 – "kien hemm effett ta' limbu politiku"[55].

[53] P.A. GCD **9.3.2001** fil-kawża fl-ismijiet ***Fenech vs Chairman Awtorita' dwar it-Trasport Pubbliku*** (Kollez. Vol: **LXXXV.iii.358**) u App. Ċiv. **29.3.2009** fil-kawża fl-ismijiet ***Carmelo Dingli et noe vs Kontrollur tad-Dwana et***

[54] Paġ. 399 tal-proċess

[55] Paġ. 397 tal-proċess

Għall-Qorti, limbu politiku jew sospensjoni ta’ *policies* ma jissarrfux fi tħassir jew sospensjoni tal-liġijiet fis-seħħ. Għall-kuntrarju, jekk kien hemm tassew qagħda ta’ limbu ta’ politika (*policy*), aktar toħroġ il-ħtieġa li wieħed joqgħod għal-liġijiet. Dawk il-liġijiet kienu għadhom fis-seħħ u kienu jirregolaw il-liċenzjar tal-vetturi bħal dawk ta’ GOE u l-anqas li seta’ jsir kien li t-talbiet ta’ GOE jitqiesu fid-dawl ta’ dawk il-liġijiet u l-ħtiġijiet preskritti fihom. Hekk ukoll kienu l-fehmiet tal-Kummissjoni għall-Kummerċ Ġust u tal-Uffiċċju għall-Kompetizzjoni Ġusta fix-xhur qabel ma nfetħet din il-kawża. Il-Qorti temmen bis-sħiħ li t-tħaddim tassew tas-saltna tad-dritt (*rule of law*) iseħħ fejn il-liġi titħares u titwettaq u mhux fejn tkun suġġetta għal xi direttiva sospensiva li “tiffriża” l-effetti u l-effikaċja tal-istess liġi;

Illi joħroġ ukoll li l-imsemmija direttiva ma kinitx amar jew ordni li tistabilixxi politika (*policy*) ġdida partikolari, iżda waħda li twaqqaf ħidma sakemm tkun iffissata politika ġdida dwar is-suġġett. Għalhekk, safejn TM tiġġustifika l-imġiba tagħha b’ħarsien ta’ dik id-direttiva bħallikieku kienet qiegħda twettaq politika “ta’ natura purament temporanja”[56], l-Qorti ssib li dik id-direttiva ma kinitx tassew qiegħda tistabilixxi politika, iżda sempliċement tindika li ’l quddiem kellha titfassal politika ġdida għall-qasam in kwestjoni. Minħabba f’hekk, jaqa’ l-argument kollu ta’ TM li l-ħarsien min-naħa tagħha tad-direttiva ministerjali kien jissarraf fit-tħaddim ta’ politika ġdida li l-liġi kienet tagħtiha l-jedd li twettaq;

Illi, b’żieda ma’ dan, il-Qorti ssib ukoll li d-direttiva ministerjali ma kinitx waħda ġenerika, iżda, kif sewwa issottomettiet GOE, waħda għall-każ speċifiku ta’ liċenzjar ta’ *open-top double-deckers*. TM tisħaq[57] li d-direttiva kienet tgħodd għal applikazzjonijiet pendenti dwar is-suriet kollha ta’ trasport pubbliku. Madankollu, it-titolu nnifsu ta’ dik id-direttiva jagħmilha ċara li kienet tirreferi għal *open top buses u trackless trains*. Dak it-titolu jixhed li d-direttiva ma kinitx waħda ġenerali, iżda speċifika għal qasam partikolari ristrett ħafna ta’ trasport pubbliku u li

[56] Paġ. 437 tal-proċess
[57] Paġ. 434 tal-proċess

nzerta kien jolqot fil-laħam il-ħaj it-talba ta' GOE. Għalhekk, meqjusa f'dawn it-termini, tali direttiva tista' tidher li kienet waħda *ultra vires* għall-finijiet tal-liġi kif kienet fis-seħħ fiż-żmien li ngħatat[58], minbarra li spostat id-diskrezzjoni li TM messha wettqet b'dik tal-Ministru konċernat;

Illi għalhekk il-Qorti issib li n-nuqqas ta' TM milli tkompli tipproċessa t-talba ta' GOE u tuża s-setgħat tagħha skond il-liġi, sempliċement għaliex kellha ordni jew direttiva ministerjali biex "tissospendi" kull talba bħal dik, kienet tikkostitwixxi l-abdikazzjoni min-naħa ta' l-istess TM tat-twettiq tad-diskrezzjoni tagħha[59], liema abdikazzjoni tnissel raġuni tajba biex l-għamil jew omissjoni tagħha jitqiesu bi ksur tal-liġi[60];

Illi għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti ma ssibx li l-imġiba ta' TM tiġġustifikaha għal dak li naqset li tagħmel tempestivament dwar it-talbiet ta' GOE u għalhekk issib li t-tieni talba attriċi hija tajba u sejra tilqagħha filwaqt li tiċħad it-tieni eċċezzjoni ta' TM;

Illi l-Qorti sejra tgħaddi issa biex tqis **it-tielet talba attriċi**. Biha GOE qiegħda titlob li l-Qorti tibda jew tissokta tipproċessa l-applikazzjonijiet minnufih u sabiex twettaq l-għamil amministrattiv li ntalbet twettaq minn GOE u dan fiż-żmien qasir u perentorju li l-Qorti jogħġobha tiffissa;

Illi għal din it-talba, TM qalet li ladarba kienet qiegħda tipproċessa t-talbiet ta' GOE għall-ħruġ tal-liċenza, m'għadx hemm ħtieġa li l-Qorti tipprovdi dwar dik it-talba. Hija tgħid li għarrfet lil GOE li l-proċess jista' jitkompla jekk kemm-il darba jintwera li l-vetturi miġjubin f'Malta minn GOE ikunu konformi ma' dak li jitlob l-Avviż Legali 149 tal-2009;

Illi l-Qorti ma taħsibx li huwa minnu li m'għadx hemm ħtieġa li tipprovdi dwar din it-talba attriċi. Jirriżulta li TM kellha ordni biex tieqaf tipproċessa t-talbiet ta' GOE (u ta'

[58] Art. 6(1) tal-Kap 332
[59] Ara App. Ċiv. **31.5.2004** fil-kawża fl-ismijiet ***George Whelpdale et noe vs Il-Kontrollur tad-Dwana et***
[60] Nota ta' Sottomissjonijiet attriċi f'paġġ. 407 – 9 tal-proċess

kull min ressaq talba bħal dik) u li, minbarra dan, kien biss fil-mori tal-kawża li TM reġgħet ikkunsidrat li tkompli twettaq il-proċess imma skond id-dispożizzjonijiet tal-imsemmi Avviż Legali biss;

Illi għall-Qorti dan ifisser li, fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet li saru qabel, hemm il-ħtieġa li l-Qorti tipprovdi dwar it-tielet talba attriċi, imqar biex tindika li l-proċess għall-eżami tat-talbiet ta' GOE irid isir konformement ma' dak provdut f'din is-sentenza;

Illi GOE tgħid li qagħdet b'seba' għajnejn kif tifformula t-talba biex tevita li titlob lill-Qorti tissostitwixxi d-diskrezzjoni tagħha għal dik ta' TM. Tisħaq li din it-talba tagħha hija biss waħda fejn TM tkun ordnata twettaq dak li kellha twettaq fi żmien stabilit;

Illi f'dan ir-rigward din il-Qorti tagħmel tagħha t-tagħlim għaqli u korrett tal-Qorti tal-Appell meta qalet li "f'każ li l-qrati ordinarji jiġu mitluba jistħarrgu għemil amministrattiv, il-kompetenza tagħhom hi limitata biex tordna li tittieħed deċiżjoni jew biex tħassar dik l-istess deċiżjoni, pero` ma jaslu qatt biex huma stess jieħdu d-deċiżjoni minflok l-awtorita` kompetenti. Jekk liġi tvesti diskrezzjoni f'xi awtorita`, hija dik l-awtorita` li trid tuża dik id-diskrezzjoni u tieħu d-deċiżjoni; jekk id-deċiżjoni li tittiehed tiġi mħassra, il-kwistjoni tiġi rimessa mill-ġdid lill-awtorita` biex dik tieħu d-deċiżjoni tagħha kif suppost u fit-terminu tal-kunsiderazzjonijiet kollha rilevanti. Jekk l-awtorita` ma tiħux deċiżjoni, tista' tiġi mġiegħla tagħmel dan, u jista' jiġi indikat lilha li r-raġunijiet għaliex kienet qed tittituba milli tieħu deċiżjoni ma kinux relevanti; pero`, finalment, hija dik l-awtorita` li trid tieħu d-deċiżjoni mhux il-Qorti. .... filwaqt li dawn il-qrati jistgħu jissindikaw l-operat ta' kwalsiasi tribunal amministrattiv jew organu ieħor b'poteri ġudizzjarji jew kważi-ġudizzjarji, u li l-awtorita` li hija mogħnija b'diskrezzjoni tista' tiġi ordnata teżerċita dik id-diskrezzjoni f'każ li tkun naqset li tagħmel dan, l-istess awtorita` ma tistax tiġi dettata x'għandha tiddeċiedi jew li twettaqha b'xi mod partikolari"[61];

---

[61] App. Ċiv. **11.5.2010** fil-kawża fl-ismijiet ***Reginald Fava pro et noe vs Suprintendent tas-Saħħa Pubblika noe et***

Illi TM tressaq l-argument[62] li t-tielet talba attriċi qiegħda titlob lill-Qorti tordna li l-ipproċessar tat-talba għall-ħruġ tal-liċenza ssir bi ksur tal-liġi llum fis-seħħ. Hija tgħid li l-liġi llum torbotha biex tqis kull applikazzjoni li għadha pendenti skond il-kriterji ffissati fl-Avviż Legali 149 tal-2009, u li kull ordni li tgħid mod ieħor ikun ifisser li TM tkun qiegħda tingħata ordni biex twettaq proċess kontra l-liġi;

Illi l-Qorti tgħid li, fid-dawl ta' dak li ngħad aktar qabel, il-fatt kompjut li TM tgħid li jivvinkolaha llum ma jistax iħassar il-fatt li t-talba ta' GOE tressqet fi żmien qabel ma kien daħal fis-seħħ l-imsemmi Avviż Legali. Din il-Qorti diġa' semmiet kif, kemm il-Kummissjoni għall-Kummerċ Ġust u kif ukoll l-Uffiċċju għall-Kompetizzjoni Ġusta kienu fissru fuq liema kriterji kellha timxi TM dwar it-talbiet ta' GOE. Din il-Qorti għal darb'oħra ttennihom u tqis li TM ma tkun qiegħda tikser l-ebda liġi jekk timxi magħhom. Ir-raġuni waħdanija għaliex illum TM għad għandha pendenti quddiemha t-talbiet ta' GOE ġejja mill-mod mhux xieraq li bih TM innifisha mxiet f'din il-ġrajja kollha. Dak in-nuqqas ma tistax issa titgħabba bih GOE. Min-naħa l-oħra, jaqa' fis-setgħat ta' din il-Qorti hi u tistħarreġ ġudizzjarjament imġiba ta' awtorita' pubblika bħalma hi TM, li tistabilixxi taħt liema kriterji dik l-istess awtorita' kellha jew għandha timxi hi u twettaq il-funzjonijiet jew diskrezzjoni tagħha;

Illi l-Qorti għalhekk tqis li TM għandha tipproċessa t-talbiet ta' GOE dwar l-imsemmija tmien vetturi bil-mod u l-kriterji mfissra mill-Kummissjoni għall-Kummerċ Ġust fid-deċiżjoni tagħha tal-15 ta' Ottubru, 2008, u mid-Direttur tal-Uffiċċju għall-Kompetizzjoni Ġusta fid-deċiżjoni tagħha tas-27 ta' April, 2009;

Illi għar-rigward ta' dik il-parti tat-tielet talba attriċi li trid li l-Qorti tiffissa żmien qasir u perentorju biex TM tottempera ruħha ma' dak mitlub, il-Qorti ma jidhrilhiex li għandha timponi żmien partikolari, għaliex tqis li b'hekk tkun

[62] Paġġ. 440 – 2 tal-proċess

qiegħda tindaħal fil-mod kif TM twettaq is-setgħat tagħha. Il-liġi nnifisha torbot lil TM biż-żmien għaqli u xieraq li għandha tieħu biex tagħmel il-konsiderazzjonijiet tagħha, filwaqt li jirriżulta wkoll li l-proċess tal-ħruġ tal-liċenzi kien diġa' mexa 'l quddiem sewwa sakemm twaqqaf ħesrem mal-ħruġ tad-direttiva ministerjali u għalhekk m'huwiex mistenni li dak li fadal isir jieħu ħafna aktar żmien;

Illi, f'kull każ, dewmien bla raġuni tajba fit-tmexxija tal-imsemmi proċess jista' jitqies aktar 'il quddiem f'din il-kawża taħt it-talbiet li jirrigwardaw il-pretensjonijiet ta' GOE dwar id-danni;

Illi għalhekk it-tielet talba attriċi sejra tintlaqa' sal-limiti hawn fuq imfissra;

Illi jifdal biss li l-Qorti tqis **it-talba tal-kumpannija attriċi biex tordna l-eżekuzzjoni provviżorja ta' din is-sentenza**. Ladarba l-Qorti sejra tilqa' l-ewwel tliet talbiet attriċi, trid tara jekk tilqax l-imsemmija talba fid-dawl tar-rikors imressaq minn GOE fit-2 ta' Marzu, 2010. GOE tiġġustifika t-talba tagħha billi tgħid li l-ħsara li qiegħda ġġarrab ma' kull jum li jgħaddi joħloq raġuni tajba biex il-Qorti tilqa' t-talba tagħha. Fit-Tweġiba tagħha[63], TM topponi għat-talba u tissottometti li talba bħal dik ma tistax issir fejn is-sentenza li tingħata tkun waħda *in parte* u fejn il-parti li tkun telliefa m'għandhiex il-jedd awtomatiku ta' appell minn sentenza bħal dik jekk mhux bil-permess tal-Qorti li tkun tatha jew inkella biss wara li jinqatgħu l-kapijiet kollha tal-kawża b'sentenza aħħarija. Minbarra dan, l-eżekuzzjoni provviżorja tingħata fejn il-kwestjoni deċiża tkun "*waħda ta' sempliċita' ictu oculi*"[64], li f'din il-kawża m'huwiex il-każ;

Illi dwar is-sottomissjonijiet ta' TM il-Qorti tirrileva li l-artikolu 266 tal-Kapitolu 12 jgħodd għal dawk il-kawżi fejn "sentenza li ma tikkostitwix ġudikat" jista' jintalab l-esekuzzjoni provviżorja tagħha. Imkien ma jissemma fil-liġi li ma tistax tintalab l-eżekuzzjoni provviżorja ta'

---

[63] Paġġ. 445 – 7 tal-proċess
[64] App. Ċiv. **30.7.2010** fil-kawża fl-ismijiet ***T.F.E.A. Limited vs Direttur Ġenerali tad-Dipartiment tal-Kummerċ***

sentenza *in parte*[65], bħalma wkoll ma żżommx milli tintalab l-eżekuzzjoni provviżorja ta' parti minn sentenza li minnha jkun tressaq appell[66];

Illi l-Qorti tqis li l-liġi[67] trid biss li biex sentenza tkun eżegwibbli provviżorjament, il-Qorti "trid tkun soddisfatta illi d-dewmien fl-esekuzzjoni tas-sentenza jkun sejjer aktarx jikkaġuna preġudizzju akbar lill-parti li titlob dikjarazzjoni" bħal dik milli dik l-esekuzzjoni toħloq lill-parti l-oħra. F'dan il-każ li l-Qorti għandha quddiemha, l-eżekuzzjoni provviżorja tas-sentenza li qiegħda tingħata se tkun b'mod ewlieni mħollija f'idejn TM innifisha billi t-twettieq tat-talbiet attriċi huwa, fil-fatt, eżerċizzju ta' diskrezzjoni mħolli f'idejha stess u għalhekk tqis li l-ħsara li tista' ġġarrab bl-eżekuzzjoni mitluba hija kontenibbli f'għamilha stess. Minbarra dan, ukoll jekk TM titlob u tingħata l-permess biex tappella minn din is-sentenza, huwa dejjem mogħti lilha mil-liġi[68] li titlob lill-Qorti li quddiemha jkun tressaq l-istess appell li tbiddel jew tħassar ordni ta' eżekuttivita' provviżorja;

Illi għalhekk, il-Qorti sejra tilqa' t-talba ta' GOE biex din is-sentenza tkun eżegwibbli provviżorjament;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi billi:

Tilqa' l-ewwel talba attriċi u ssib li n-nuqqas min-naħa tal-Awtorita' mħarrka li tagħti tweġiba lill-kumpannija attriċi fiż-żmien li trid il-liġi dwar it-talba tal-istess kumpannija attriċi biex tinħareġ liċenza għal tmien (8) *open-top double-decker buses* kien ifisser rifjut ta' dik it-talba għall-finijiet tal-artikolu 469A(2) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta;

Tilqa' t-tieni talba attriċi u ssib li l-imsemmi rifjut sar bi ksur tal-artikolu 469A(1)(b)(iii) u (iv) tal-imsemmi Kapitolu;

---

[65] Ara P.A. TM **20.3.2003** fil-kawża fl-ismijiet ***Heritage Estates Ltd vs Dr. Victor Ragonesi noe*** .
[66] Ara App. Ċiv. **10.5.2005** fl-atti tal-kawża fl-ismijiet ***Martin Ċiappara vs Moira Ċiappara***
[67] Art. 266(7) tal-Kap 12
[68] Art. 266(4) tal-Kap 12

Tilqa' t-tielet talba attriċi billi tidderieġi lill-Awtorita' mħarrka tmexxi sa tmiemha t-talba tal-kumpannija attriċi għall-ħruġ tal-liċenza mitluba dwar l-imsemmija vetturi skond il-kriterji stabiliti f'din is-sentenza u biex tqis hi jekk, skond tali kriterji, t-talba tal-kumpannija attriċi għandhiex tintlaqa';

Tiċħad l-eċċezzjonijiet tal-Awtorita' mħarrka safejn dawn jirreferu għall-ewwel tliet talbiet attriċi;

Tordna li l-Awtorita' mħarrka tħallas l-**ispejjeż tal-kawża** marbuta mat-tliet talbiet deċiżi b'din is-sentenza, u dawk mas-sentenza preliminari tad-29 ta' Ottubru, 2009;

Tilqa' t-talba tal-kumpannija attriċi kif magħmula fir-rikors tagħha tat-2 ta' Marzu, 2010, għall-finijiet tal-artikolu 266 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta, billi tordna l-eżekuzzjoni provviżorja ta' din is-sentenza u dan b'seħħ minn dak inhar li l-kumpannija attriċi tressaq fl-atti ta' din il-kawża garanzija bankarja xierqa, għall-finijiet tal-artikolu 266(9) tal-Kap 12, fis-somma ta' għoxrin elf euro (€ 20,000); u

Tħalli l-kawża għall-provi tal-kumpannija attriċi dwar it-talbiet l-oħrajn tagħha li dwarhom ma ngħatatx sentenza.

Moqrija

< Sentenza In Parte >

--------------------------------TMIEM--------------------------------